

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1922.

V Ljubljani, dne 30. decembra 1922.

Štev. 10.

64.

Pomožno delo sv. stolice za gladujočo rusko deco.

Že nad poldrugo leto gospodari v Rusiji neusmiljeno lakota in z lakoto v zvezi bolezen, legar in kolera. Zlasti so prizadete neizmerne južne pokrajine Rusije, ki so bile najbogatejše žitnice Evrope.

Sv. oče papež Pij XI. je od svojega prednika papeža Benedikta XV. započelo pomožno delo za Rusijo sprejel tudi v svojo očetovsko skrb in je to delo še razširil s tem, da je odposlal v Rusijo posebno odposlanstvo, ki naj bi od sv. stolice darovane in od vseh dobrih katoličanov nabrane pripomočke osebno in v imenu papeževem razdeljevali med najpotrebnejše brez ozira na versko ali drugo pripadnost. V tajnem konzistoriju dne 11. decembra 1922 se je sv. oče s toplimi in milosrčnimi besedami spomnil bednih prebivalcev Rusije, predvsem otrok, žen in starčkov, ki od lakote in bolezni še največ trpe. Če mora — pravi sv. oče — že vsakega, ki ni popolnoma izgubil človeški čut, zaboleti v srce, ko vidi to nesrečo, koliko bolj mora to ganiti papeža, splošnega očeta človeštva. Sv. oče pohvali nadalje darežljivost vernih katoličanov, pa tudi drugih, ki so na njegovo ponovno prošnjo darovali toliko, da more sv. stolica započeto delo za rešitev gladujoče Rusije, zlasti otrok nadalje vršiti.

Dne 24. julija 1922 so odšli papeževi odposlanci, katoliški redovniki, izročeni nebeškemu varstvu Marije Device od Vedne Pomoči, v Rusijo, da bi prepoštovali ogrožene pokrajine in iz nabranih sredstev delili potrebnim živež, obleko in zdravila.

Papeški pomožni odbor je izdal ob tej priliki kratko poročilo in oklic, ki opisuje strašne razmere pokrajin, kjer vlada glad. Na stotisoče kmetovalcev je, ko so bila použita vsa živila, kakor v begu zapustilo svoje domove, da bi poiskali boljših pokrajin. Najstrašnejše je pri tem, da so ti begunci kar popustili otroke doma. Ubogi zaostali ljudje so lansko jesen jedli vse, kar jim je prišlo v roke, travo, lubje dreves, gosenice, črve, po zimi in kesneje pa slamo s

streh in v nekaterih krajih — le z grozo to slišimo — so jedli mrtvece.

Strašen je pogled na sestradane otroke. Tako oslabljeni so, da se ne morejo več pokoncu držati, kost in koža so, trebuh imajo radi neužitne hrane napet. Iz oči takih otrok pa gleda pretresljiva prošnja po hrani in za rešitev življenja. Junaška ljubezen mater je tu brez moči. Mnogim materam se od obupa in gladu omrači um. V nekem ruskem časopisu je bilo čitati, da je neka uboga mati, od lakote in obupa vsa zmešana, vrgla svojega otroka v Volgo, na kar je hotela isto storiti še z najmlajšim, štiriletnim detetom. Toda otrok v strahu pred smrtjo kliče: »Mati, mati, pusti me, nikoli več ne bom rekel, da sem lačen.«

Z lakoto v zvezi so mnoge bolezni, k neusmiljeno more deco. Ubogih otrok umrje na desettisoče in južna Rusija je eno samo veliko pokopališče. Pomladi l. 1922, ko se je odtajal neki pritok Volge, so našli na mestu, kjer napravlja reka velik ovinek, približno 10.000 mrtvih trupel, ki jih je reka naplavila iz različnih krajev.

Smrt doleti gladne, odrasle in otroke, pogostokrat na cesti, da, smrt na cesti je tako navadna, da se mimoideči za to niti ne zmenijo. Mrliča pogosto objedajo psi. V bolnišnicah ni prostora, pa tudi pri manjkuje zdravil.

Ko to beremo ali slišimo, se nam mora krčiti srce. Zato je sv. oče poročilu odbora dodal lastnoročno pisano pismo, ki se glasi: »Vsem onim, v katerih se bo po branju teh listov vzbudilo sočutje do neštevilnih otrok umirajočih od lakote in kateri bodo po moči pomagali, podeljujemo hvaležnega srca že naprej Svoj blagoslov in prosimo Boga, da bi njihovo darežljivost — kar se bo gotovo zgodilo — obilno poplačal s svojo milostjo.«

Predragi verniki! Za Rusijo ste po svojih močeh že precej darovali. V dveh zbirkah se je nabralo v ljubljanski škofiji Din 33.000, za katere smo prejeli

zahvalo sv. očeta (Škof, list 1922 str. 47 in 54). Vendar se zavoljo še vedno velike bede in lakote v Rusiji upam prositi Vas, da bi še enkrat darovali in sicer po namenu sv. očeta zlasti za gladne otroke v Rusiji. Vaše darove bom poslal sv. očetu, ki jih bo dal po svojih odposlancih v Rusiji razdeliti. Predvsem prosim one vernike, ki morda k prvim zbirkam niso prispevali. Gospode dušne pastirje pa prosim, da izvrše na primeren način nabirko, ali v cerkvi, ali po posameznih vaseh župnije, morda s pomočjo Marijinih

družb in drugih cerkvenih ali prosvetnih družb v župnijah. V Ljubljani sprejemajo darove škofijski ordinariat in župni uradi.¹

Škof. ordinariat v Ljubljani, 24. dec. 1922.

† Anton Bonaventura,
škof.

¹ Ta oklic naj se vernikom s prižnice prebere, nabrani zneski pa naj se potem čimprej pošljejo ordinariatu.

65.

Osemndnevica za zedinjenje cerkva.

Sveta mati katoliška Cerkev srčno želi, da bi se v njeno naročje vrnili vsi, ki so jo kedaj po nesreči zapustili.

V ta namen je že papež Pij X. dovolil ameriškemu škofom, da naj verniki vsakega leta od praznika rimske stolice sv. Petra do praznika izpreobrnjenja sv. Pavla (od 18. do 25. januarja) molijo sledečo molitev:

MOLITEV.

(O priliki osemndnevnic od praznika stolice sv. Petra do praz. izpreobr. sv. Pavla. Priporočena po apostol. pismu papeža Benedikta XV., 25. febr. 1916.)

Antifona (Jan. 17, 21). Da bodo vsi eno, kakor ti Oče v meni, in jaz v tebi, da bodo tudi oni v nas; da svet veruje, da si me ti poslal.

V. Rečem ti, da si ti skala.

R. In na to skalo bom zidal svoje cerkev.

M o l i m o.

Gospod Jezus Kristus, ki si rekel svojim apostolom: Mir vam zapustim, svoj mir vam dam; ne giej

na moje pregrehe, ampak na vero svoje Cerkve, in utrdi jo po svoji volji v miru in edinosti. Ki živiš in kraljuješ Bog na vse veke vekov. Amen.

Molitev je obdarjena s popolnim odpustkom, ki se more prejeti zadnji dan osemndevnice (18.—25. januarja vsakega leta) pod navadnimi pogoji, drugače pa z 200 dni odpustka vsakokrat.

To dovolitev je papež Benedikt XV. po dekretu z dne 25. febr. 1916 raztegnil na vsa Cerkev in opominja vernike, naj bi pobožnost opravljali. V spodbudo podeljuje odpustke vernikom, ki bi v osmini od praznika sv. Petra do praznika sv. Pavla spodbudne molitve opravili vsak dan, in na praznik izpreobrnjenja sv. Pavla prejeli sv. zakramente ter molili po namenu sv. očeta. Onim pa, ki bi molitve vsak dan skesanega srca opravljali, podeljuje za vsak dan po dvesto dni odpustka.

Gospode duhovnike prosim, da bi omenjeno vernikom razložili in morda vsak dan osemndevnice po sv. maši dotične molitve práv glasno in razumljivo izmolili.

† Anton Bonaventura,
škof.

66.

Statistika o umrljivosti dece v 1. letu življenja in o hranitvi dojenčev.

Na prošnjo ministrstva zdravja je ministrstvo ver poslalo semkaj po pokrajinski upravi za Slovenijo oddelek za prosveto in vero vprašalne pole za izkaze a) o umrljivosti dece v 1. letu življenja in b) o prehrani dojenčev s prošnjo, da bi župni uradi za leto 1921. izpolnili obrazce.

Imenovana obrazca sta tej številki Škof. lista priložena in naj jih župni uradi izpolnjena vrnejo do konca januarja 1923.

Vprašanja, na katera je odgovoriti, so:

a)

- Ime, priimek deteta, vas, mesto, okraj.
- Kakega stanu sta oče in mati, njih starost po letih?
- Na čem je umrlo, po diagnozi zdravnika, ali napovedbi?
- V katerem mesecu življenja je umrlo, ako je bilo izpod meseca, kateri dan življenja?
- Premoženjsko stanje: dobro, srednje, prav slabo, sirota?
- Ali je bilo dojeno, ali dojeno in umetno hranjeno, ali se je samo umetno hranilo?
- Datum, mesec, leto?
- Koliko živih otrok ima rodbina?
- Katero dete je to po redu rojstev v tej rodbini, ali je zakonsko, ali nezakonsko?
- Iz katerega vzroka ni bilo dojeno?

b)

Okraj, občina, mesto.

Koliko otrok je bilo rojenih 1. 1921?

Število otrok, ki so bili dojeni;

a) le dojeni od mater;

b) dojeni in umetno hranjeni.

Številčno stanje glavnih vzrokov, radi katerih otroci niso hranjeni od matere, t. j. številčno stanje umetno hranjenih otrok;

a) radi materine nezmožnosti dojiti;

b) mati bila v službi.

Bolezen ali smrt matere, deteta; ali ni hotelo dete ali mati.

Nova nosečnost.

Neznano radi preselitve.

Pripomnja.

67.

Rekrutne komisije, predaja prepisov matičnih knjig.

Ministrstvo ver, katoliško odelenje, je z razpisom z dne 24. novembra 1922 V. K. br. 3257 sporočilo v gornji zadevi sledeče:

Na predstavku nekih duhovnih vlasti protiv člana 2. Naredenja Gospodina Ministra Vojnog i Mornarice pod FDJ. Br. 18.622 od 22. aprila 1922. godine, koje je prečasnom Naslovu dostavljeno raspisom Ministarstva Vera od 9. maja 1922. god. VK. Br. 1408 izvestilo je Ministarstvo Vojne i Mornarice, da je propis tačke 2. naredenja FDJ. Br. 18.622 zamenjen sa naredenjem FDJ. Br. 24477 od 22. VI. 1922. god. (Sl. V. list str. 1224), po kojoj izmeni se više ne predaju Rekrutnim Komisijama prepisi knjiga rođenih, već im se predaju spiskovi ili izvodi iz knjige umrlih muškaraca od 18 do 50 godina.

Iz naredenja FDJ. Br. 18.622 tačka 5. jasno se vidi, da sveštenici imaju pravo, da prisustvuju rekrutovanju svojih parohijana-rekruta. Oni nemaju prava članova Rekrutnih Komisija, koji su jedini nadležni da određuju rok službe i red oružja rekrutovanim mladićima, ali zato oni daju podatke komisiji o pravom združnom stanju pojedinih rekruta, te tako Rekrutne Komisije pravilnije određuju rok službe.

Dostavljajući prednje Katoličkom Odelenju Vera je čast ujedno priložiti prepis citovanog naredenja Gospodina Ministra Vojnog i Mornarice, s molbom na znanje i dalju nadležnost.

Naredba se glasi:

Pošto su sveštenici dužni da po čl. 6. Pravila o rekrutovanju podnose nadležnim opštinama spiskove rođenih u duplikatu, od kojih se jedan primerak priključuje rekrutnom spisku, koji se predaje komandi vojnog okruga, a drugi se priključuje rekrutnom spisku, koji ostaje u opštini; i kako ti spiskovi moraju biti veran prepis knjiga rođenih dotičnog godišta, za čiju eventualnu netačnost sveštenici odgovaraju po kaznenom zakonu, to nema potrebe, da sveštenici predaju ovaj prepis i rekrutnim komisijama. S toga

N a r e d u j e m :

Da sveštenici ne predaju rekrutnim komisijama veran prepis knjiga rođenih po tač. 2. naredenja FDJ. Br. 18.622 od 20. aprila ove godine već mesto toga da im šalju samo tačne spiskove ili izvode iz knjiga umrlih muškaraca od 18 do 50 godina starosti, u smislu tač. 2. čl. 6 Pravila o rekrutovanju, za koje u toku godine (od prošle rekrutacije) slučajno ne budu podneli izveštaj odmah po smrti dotičnog.

Priležiti ovo kod gornjeg naredenja i kod tač. 2. čl. 6 Pravila o rekrutovanju.

O tem se matični uradi obveščajo radi ravnjanja.

68.

Razne opomnje.

Uradne ure pri škofijskem ordinariatu bodo od 1. januarja 1923 dalje za stranke od osmih zjutraj do ene popoldan. — Druge popoldanske ure bodo odmerjene po potrebi za notranje delo v pisarni. Samoposebi je umevno, da bodo gg. duhovniki v važnih in nužnih zadevah lahko opravili uradni posel tudi popoldan od 3. do 5. ure.

Škofijski list. Naročnina za leto 1923 se bo naznala v 1. številki novega letnika in bodo pridejane poštne položnice za poravnavo naročnine. Opozarjajo se župni uradi na obveznost naročila za kaplanijo. Gg.

kaplani pa so osebno odgovorni za popolnost letnikov lista.

Orglarska šola. Za l. 1922 se je določil (Škof. list 1921 str. 87) prispevek župnih cerkva za šolo po 1 Din za 100 duš. — Vkljub zvišanju prispevka in vkljub podporam se bori orglarska šola z znatnim primanjkljajem. Zato mora ordinariat odrediti, da za l. 1923 plačajo župne cerkve po 2 Din od 100 duš v župniji z omejitvijo, da naj najvišji znesek ne presega 200 Din. — Opozarja se, da za leto 1922 še 77 župnijskih uradov ni poslalo prispevka za orglarsko šolo. — Tež številki

so priložene poštne položnice, da se po njih poravna prispevek za l. 1923 in od zamudnih župnih uradov tudi zaostanek.

Denarne pošiljatve ordinariatu naj se vrše redno po pošnih položnicah, ki so župnim uradom na razpolago pri ordinariatu, kakor se je v Škof. listu že ponovno razglasilo.

Izpraznjene dušnopastirske službe. Za župnijo Koprivnik nad Bohinjem in Rakitno v vrhniški dekaniji bo treba imenovati upravitelja. Preden se izvrši to imenovanje, želi ordinariat, naj bi gospodje, ki bi se hoteli sami ponuditi za eno teh dveh mest, to sporočili ordinariatu tekom 14 dni po prejemu tega lista.

Nadalje prosi generalni vikariat v Dravogradu, naj bi se za izpraznjeno župnijo Jezersko imenoval

upravitelj iz ljubljanske škofije. Upravitelj bi bil hkrati soupravitelj župnije Sv. Andrej na Jezerskem. Obe župniji štejeta skupaj 700 duš, pastirstvo ni težko, vse na planoti, materialno stanje je dobro. — Ako bi kdo izmed gospodov duhovnikov ljubljanske škofije želel to mesto prevzeti, naj se čimprej prijavi ordinariatu.

Za upokojene duhovnike. — Posestnik graščine Hmeljnik, p. Novo mesto, Filip Hugon Wambold želi dobiti upokojenega duhovnika, ki bi v graščinski kapeli, kjer se sme hraniti tudi sv. Rešnje Telo, opravljal službo božjo. Imel bi v graščini prosto oskrbo (stanovanje, hrano itd.) in posebno nagrado, ako bi hotel poučevati v rodbini verouk. Upokojeni duhovniki, ki bi na to mesto reflektirali, naj se zglasijo ordinariatu.

69.

Raziskavanje po maticah.

1. Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave za Slovenijo (odsek za zaščito mladine) v Ljubljani sporoča semkaj z dopisom z dne 23. novembra 1922 št. II. 7384/22 sledeče:

Dne 10. oktobra 1921. je bila izpostavljena pred celjsko javno bolnišnico približno 5 let stara deklica, gluhonema in bebastá. Poleg sebe je imela listek z besedami: »Otroku je ime Slavica, vzemite ga za svojega.«

Uvedle so se takoj poizvedbe po orožniških postajah, da bi se izsledili svojci te deklice. Poizvedbe so ostale do danes popolnoma brezuspešne. Deklica je bila sprejeta na državne stroške v hiralnico sv. Jožefa v Ljubljani, kjer mora ostati trajno.

Glasom naših zakonskih določb moramo ukreniti vse potrebne mere, da se izlede starši vsakega otroka, ker so le-ti v prvi vrsti poklicani, da se brigajo za svoje otroke. Vsled tega se obračamo na

naslov, da nam pomaga pri izsleditvi svojcev tega najdenčka, in prosimo, da potom župnijskih uradov dožene, ali je bil v njegovem področju krščen kak otrok na ime »Slavica« v letu 1916, 1917, ki ni sedaj več v dotični župniji. Po naši domnevi je otrok skoraj gotovo nezakonski. Župni uradi bi skoraj gotovo vedeli tudi podatke o materi.

Z ozirom na ta dopis naj se pregledajo rojstne in krstne knjige. Ako bi kak matični urad podatke našel, naj jih čimprej, najkasneje pa do 15. februarja 1923 sporoči ordinariatu.

2. Okrajno glavarstvo v Litiji išče radi domovinstva potomcev rojstnih in poročnih podatkov Martina Strmoje, rojenega dne 11. novembra 1798 najbrž nekje na Dolenjskem. Matični uradi naj tudi v tem pregledajo matice in v pozitivnem slučaju naj se pošljejo podatki ordinariatu do 15. februarja 1923.

70.

Slovstvo.

Ordinariat priporoča gg. duhovnikom v naslednjem odstavku naznanjene knjige.

1. Župnik Franc Bernik, Domžale, obravnava v poljudni obliki nauk o božjih in cerkvenih zapovedih. Knjiga vsebuje mnogo primernih zgledov. Dobro bi služila za krščanske nauke in za katehetske pridige.

2. Anton Čadež podaja v svoji knjigi »Most v življenje«, vzgojno tvarino, ki naj bi jo obravnaval katehet v zadnjem letu dekliških gospodinjskih in tem podobnih šol. Knjiga je pa hkrati jako poučna za matere in vzgojitelje sploh. Tudi v Marijinih in izobraževalnih društvih jo bodo lahko s pridom rabili. —

Vsebina je v glavnih oddelkih: 1. Umetnost vseh umetnosti. — 2. Nekatera temeljna premišljevanja. — 3. Vzgojna pravila. — 4. Vzgoja za čednosti. — 5. O brigi za telo. — 6. Vzgoja za nadnaravno življenje. — 7. Čeri in pasti. — 8. Vzgoja za življenski poklic. — 9. Posledice dobre vzgoje.

3. Dr. Mihael Opekove tri zvezke izbranih govorcev (Erez vere, Za resnico, O dveh grehih) je javnost z veliko pohvalo sprejela. Enako bodi tudi s četrtim zvezkom: »Začetek in konec«. Pridigarjem bodi toplo priporočen. Zvezek vsebuje pridige o osebi Sina božjega, o njegovem odrešilnem trpljenju in o njegovih milostih.

71.

Nove knjige.

Opeka, dr. Mihael, Začetek in konec. Petnajst govorov o življenju našega življenja. 8° (154 str.). Ljubljana, Prodajalna K. T. D. Cena Din 14.—, po pošti, denar naprej poslan Din 15.—, po povzetju Din 18.—.

Čadež, Anton, Most v življenje. Vel. 8° (140 str.). Ljubljana, Prodajalna K. T. D. (Ničman). Cena Din 16.—.

Bernik, Franc, Spolnui zapovedi (katehetične pridige). Druga knjiga, 8° (472 str.). Samozaložba, 1922. Cena Din 22.—.

Cena I. knjigi (392 str.) je Din 15.—. Poština posebej. Naroča se pri samozaložniku Francu Berniku, župniku v Domžalah.

72.

Duhovne vaje

so napravili l. 1922: Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof dr. Karlin. — Anžič Anton, Arh Luka. — Bambič Josip, Bartel Bertold, Belec Franc, Bernik Valentin, Bizjan Janez, Bleiweis Franc, Brajec Jožef, Brence Janez, dr. Breznik Anton. — Cegnar Janez. — Čadež Anton, Čepon Anton, Čerin Karol, Černe Leopold, Česenj Andrej. — Dr. Debevec Josip, dr. Demšar Josip, Dovč Janez, Drešar Janez, Drole Martin, Drunecy Janez. — Dr. Ehrlich Lambert, Erker Ferdinand, Erker Josip, Erzar Franc. — Dr. Fabijan Janez, Filipič Janez, Frančič Janez. — Golf Anton, Golob Franc, Gostiša Vincencij, dr. Grivec Franc. — Hafner Anton, Hiersche Franc, Hiti Franc. — Dr. Jaklič Franc, Janc Peter, dr. Jere Franc, dr. Jerše Josip, Juvaneč Josip. — Kastelic Matija, Klemenčič Pavel, dr. Klinar Tomaž, dr. Knific Ivan, Kogej Franc, Kogovšek Janez, Kopitar Andrej, Koritnik Anton, Kovič Jernej, Koželj Franc, Krisch Alojzij, Kržišnik Jožef. — Lavrenčič Ivan, Lavrič Jožef, Laznik Jožef, Lesjak Anton, Lobe Janez, Lovšin Anton, Lunder Alojzij. — Markič Josip, dr. Merhar Alojzij, Mevželj Janez, Mihelčič Janez, Mikuž

Janez. — Nadrah Ignacij, Nastran Franc, Noč Janez, Novak Josip. — Ogrizek Jakob. — Pavlič Franc, Peček Alojzij, dr. Pečjak Gregorij, Pengov Franc, Perčič Mihael, Pintar Janez, Pirkovič Janez, Pivek Janez, Pokorn Franc, Porenta Gašpar, Povše Henrik, Premrl Stanislav, Prešeren Josip. — Rihtaršič Janez. — Selan Matija, Skobe Ignacij, dekan Skubic Anton, Skubic Anton, dr. Snoj Andrej, dr. Srebrnič Josip, Stenovec Andrej, Steska Viktor, Strajhar Janez, Stroj Alojzij, kanonik Sušnik Ivan, dr. Svetina Janez. — Šiška Janez, Šiška Josip, Štrekelj Jakob, Štrukelj Janez, Štular Martin. — Tavčar Matej, Tavčar Tomaž, Terčelj Filip, Texter Konrad, Tome Alojzij, starejši, Trepal Matej, Turk Viktor. — Učakar Franc, Umlauf Alojzij, dr. Ušeničnik Aleš. — Vadnal Anton, Verce Josip, Vilfan Janez, Vilfan Matej, Vilhar Janez, Vole Alojzij, Vole Josip. — Zabukovec Tomaž, Zaplotnik Ignacij, Zore Anton, dr. Zore Janez, Zorko Franc (Kamna gorica), Zupanc Alojzij, Zupanc Ignacij, Zupančič Franc, Zupančič Valentin. — Žbontar Matej, Žnidaršič Anton (Stari log).

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za častnega kanonika stolnega kapitlja ljubljanskega je bil imenovan dr. Frančišek Ušeničnik, univ. profesor bogoslovja v Ljubljani.

Umeščen je bil na župnijo Polico Josip Bambič, župni upravitelj ondi, dne 14. decembra 1922.

Premeščena sta bila kaplana: Alojzij Peček

iz Št. Janža v Stopiče in Franc Hönigman iz Sv. Trojice v Tržišču v Št. Janž.

V mašnika posvečen je bil dne 12. novembra 1922 Franc Šega, C. Miss. v Ljubljani.

Umrli je Franc Javšovec, vizitator misijske družbe sv. Vinc. Pavl. v Ljubljani dne 20. novembra 1922. — N. v m. p.!

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 30. decembra 1922.

Vsebina: 64. Pomožno delo sv. stolice za gladujočo rusko dečo. — 65. Osem dnevnica za zedinjenje cerkva. — 66 Statistika o umrljivosti dece. — 67. Rekrutne komisije, predaja prepisov iz matic. — 68. Razne opomnje. — 69. Raziskavanje po maticah. — 70. Slovstvo. — 71. Nove kujige — 72. Duhovne vaje. — 73. Škofijska kronika.
